

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
www.knnv.nl/afdelingDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland
instagram: knnvafdelingdelfland
Youtube: [klik hier](#)

Nieuwsbrief 247 18 juni 2024

Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk, Ypenburg-Leidschenveen (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

Afdeling van de
Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging

VOORUITBLIK

Rubriek Lief en Leed

Leden die een geboorte meemaken, gaan trouwen, ziekenhuis opname, overledene in de directe kring. Stuur een bericht voor deze rubriek.

DOE IETS VOOR DE NATUUR - het is makkelijker dan je denkt –

Een serie van 12 tips die we iedere week publiceren.

Inventariseer welke biologische producten gemakkelijk te koop zijn en toch niet duur, gewoon bij de supermarkt. Het eten van biologische producten is goed voor de natuur en goed voor je gezondheid.

Jaarthema 2024: Schoner water

Soort van het seizoen Lente: **gele lis en vuurjuffer**

Kijk in april tot en met juni uit naar deze twee soorten; maak foto's en meld deze via [natuurlijk@delfland@knnv.nl](mailto:natuurlijk@delfland.knnv.nl); vermeld plek waar je ze gezien hebt.

Wij publiceren deze in onze Nieuwsbrief. Je kan ze ook rechtstreeks bij waarneming.nl melden.

Het Soort van het seizoen is één van de activiteiten in ons jaarthema Schoner water, [klik hier](#) voor de informatiebrief

9/6, de **gele lis** is nu nagenoeg uitgebloeid,
Aukje Gjaltema.

Dus let nu op de zwaardvormige bladeren en de vruchtdozen

Waar is Natuurlijk Delfland actief?

Natuurlijk Delfland heeft een groot werkgebied. Sommige dingen doen we overal, maar andere ook bij jou om de hoek.

[Klik hier](#) dan zie je waar we actief zijn

Vanaf week 20, reuzenberenklauwbrigades

Er is genoeg te doen voor meer handen!.

Vraag informatie en geef je op [natuurlijk@delfland@knnv.nl](mailto:natuurlijk@delfland.knnv.nl).

Delft:	Abtswoudse Bos West,	maandagavond
Rijswijk:	Wilhelminapark,	dinsdagavond
Pijnacker:	Bieslandse Bos,	woensdagavond
Pijnacker:	Tolhek,	woensdagavond
Delft:	Abtswoudse Bos Midden,	zaterdagmiddag

Delft:	Abtswoudse Bos Oost,	overdag door de week, wisselend
Rijswijk:	Pasgeld,	op wisselende avonden
Delft:	TU wijk,	overdag door de weeks

18 juni, 19.00 – 20.30 uur, inventarisatie vissen, Lombokstraat, Sniplaan (grens Rijswijk/Delft)

Verzamelen:Gemaal van de Lange Broekpolder; Lombokstraat, Sniplaan (grens Rijswijk/Delft)Een Team van Natuurlijk Delfland voor onderzoek, educatie en bescherming van vissenJe hoeft niet direct grote kennis van dit onderwerp te hebben wel verwachten we een actieve deelname. Belangstellenden die kennis willen maken met het Team worden uitgenodigd deze bijeenkomst bij te wonen. Als je wilt blijven komen is een lidmaatschap vereist. Opgeven is verplicht en vraag de locatie aan via vissen@delfland.nl

21 juni, versturen Veldbericht

Veldbericht is het ledenblad van Natuurlijk Delfland. Het bevat artikelen over de doelen van Natuurlijk Delfland (natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming) en activiteiten van onze vereniging; dit alles binnen het werkgebied van Natuurlijk Delfland. Niet leden kunnen een proefnummer aanvragen. Stuur een email aan natuurlijkdelfland@knnv.nl

22 juni 14.00 - 15.00, gezinsexcursie leven in het water, Melarium

Natuurlijk Delfland

**zaterdag 22 juni
van 14.00 tot 15.00 uur
een Gezinsexcursie
leven in het water.**

Met schepnetten worden kleine waterdieren uit het water gevestigd en met zoekkaarten worden deze op naam gebracht.

Kom naar het **natuurcentrum Het Melarium** in het Akerdijkse Bos in Delft. Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijsseweg, Delft.

De deelname is gratis; opgeven via educatie@delfland.knnv.nl.

Met schepnetten worden kleine waterdieren uit het water gevestigd en met zoekkaarten worden deze op naam gebracht. Kom naar het natuurcentrum Het Melarium in het Akerdijkse Bos in Delft. **Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijsseweg, Delft.**

Wat kan je ervaren? Het is ieder keer weer een verrassing wat er in je schepnet zit. Van kleine watervlooien tot de tot 10 cm grootte staafwants Ook de waterscorpionen en bloedzuigers spreken tot de verbeelding. Wat is de zin en betekenis van deze activiteit?

Water is overal in ons gebied aanwezig, in de vorm van kanalen, vaarten, sloten en vijvers. Zij bepalen voor een groot deel ons landschap. Tegelijk hebben we niet zoveel oog voor het leven onder water. In deze activiteit gaan je ogen hiervoor open.

Opgeven via educatie@knnv.delfland.nl

23 juni, actie van Urgenda: de klimaatketting

Urgenda organiseert langs heel de kust op zondag 23 juni een actie om aandacht te vragen voor klimaat maatregelen: de klimaat ketting. Info en aanmelden: [Klik hier](#)

23 juni, 14.00 – 16.00 uur Groene Strandwa(l)ndeling, Museum Rijswijk

Met als thema landschapsverhalen van weleer Start Museum Rijswijk, Herenstraat 67, Rijswijk Ruud Poortier (Neerlandicus en historicus) en Geert van Poelgeest (Natuurlijk Delfland/Rijswijk) wandelen op deze zondagmiddag over de oude strandwal door het groen. Langs mooie oude panden waaraan je de geschiedenis kunt aflezen. Op zoek naar elementen in de natuur die nog getuigen van vroeger. En in het gezelschap van oude dichters en hun teksten. De wandeling is gratis en duurt ongeveer twee uur.

Na afloop is er gelegenheid om, op eigen rekening, in het Museumcafé of in de Museumtuin iets te drinken. Er is plaats voor 30 deelnemers. Meld je dus snel aan via medewerkernatuurlijkdelfland@gmail.com Daarna ontvang je een bevestiging

24 juni, 21.30 – circa 22.30 uur, excursie gierzwaluwen, Naaldwijk

Dreeslaan, hoek Ruys de Beerenbrouckstraat Naaldwijk. Begeleiding: Aad van Uffelen Tijdens deze excursie worden de deelnemers geïnformeerd over de gierzwaluwen in Westland, tellers te werven en aandacht te vragen voor Natuurlijk Westland. Er kunnen per excursie 10 deelnemers mee. Opgeven is dus verplicht met vermelding van de plaats van de excursie. Stuur

een email aan medewerkernatuurlijkdelfland@gmail.com.

Na aanmelding wordt een bevestiging van deelname gestuurd.

Gierzwaluwen zijn brengers van de lente. We kunnen spoedig weer genieten van hun acrobatische vliegcapriolen en hun bijzondere geluid. Deze razendsnelle bijna zwarte 18 cm grote vogeltjes zijn dakbroeders, wat wil zeggen dat ze onder dakpannen of in spleten van gebouwen broeden. Dit leefgebied staat onder druk door de vele renovaties, isolatie van woningen en verstening van de leefomgeving. De nesten van gierzwaluwen zijn het hele jaar beschermd. Met hun snelheid van 100 km per uur vangen zij per ouderpaar circa 20.000 insecten per dag.

Tuintip

De jonge padjes komen uit de sloot. Zij zoeken een zomerplekje op. Maak van een stapel stenen een stapelmuur, waarin veel spleten zitten. Iedere tuin zijn tuinpad.

Sterrenhemel

zaterdag 22 juni

03.08: Volle Maan Het is Volle Maan. De Maan staat vrijwel precies tegenover de Zon aan de hemel. We zien hierdoor de Maan vrijwel de hele nacht, en de verlichte kant van de Maan is naar de Aarde gekeerd.

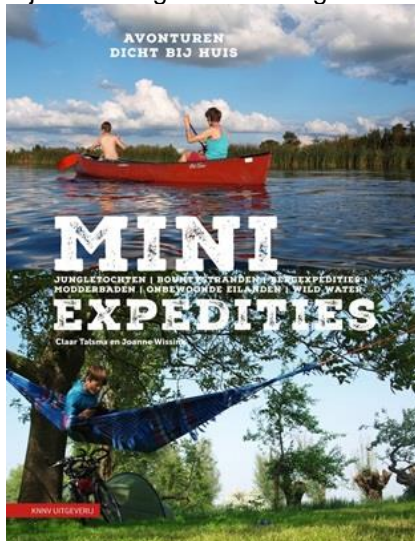
donderdag 27 juni

04.30: De Maan staat op slechts 29' ten noordoosten van Saturnus (+1,1m), in het sterrenbeeld Waterman. De samenstand is te zien rond 4.30 uur, of op 28 juni rond 2.30 uur. De twee objecten staan in het eerste geval boven de zuidzuidoostelijke horizon, op een hoogte van ongeveer 25°, 7,6° van elkaar verwijderd. In het andere geval is de samenstand te zien in het oostzuidoosten, op zo'n 11° boven de horizon, 5,9° van elkaar verwijderd.

13.30: Maan in het perigeum De Maan is in het punt van zijn baan dat het dichtst bij de Aarde ligt: het perigeum. De afstand tot de Maan bedraagt op dit moment 369.286 km. De schijnbare diameter van de Maan is groter dan gemiddeld (32'21,5"), door de kleinere afstand. De Maan is afnemend, voor 67% verlicht en is vooral laat in de nacht (in het (zuid)oosten) en 's ochtends vroeg (ongeveer in het zuiden) goed te zien.

Groene winkel

Onder andere het verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij
Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

Mini Expedities-30 avontuurlijke weekendtochten in Nederland

door: Claar Talsma en Joanne Wissink
prijs: € 26,95

Avontuurlijk wandelen, fietsen, kanoën en kamperen in Nederland... het ideale inspiratieboek voor het hele gezin, voor liefhebbers van actieve vakanties en het buitenleven.

Beschrijft 30 avontuurlijke weekendtochten dichtbij huis. Boordevol inspiratie met foto's, routesuggesties en tips voor groot en klein. Leuk voor families met kinderen én voor iedereen die houdt van stoere buitenactiviteiten.

Als je dit leest, kun je moeilijk thuisblijven!

TERUGBLIK: Waarnemingen

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.waarneming.nl

Nb. De afspraak in de vogelwereld is dat foto's met nesten en eieren niet worden gepubliceerd om ze niet te verstoren. We zullen dus alleen de waarneming in de Nieuwsbrief opnemen.

11/6, **grote bonte specht**, Lange Kleiweg, Rijswijk, Jolande Sluyter

Een paartje grote bonte specht is bezig om nieuwe huisvesting uit te hakken in de wilg.

11/6, **mussen**, Peter Oeij
😊 de mussen worden gevoed in de tuin.

11/6, Dirk Costerplein, Dleft, Freek Boon
Een hele strook grond ontdaan van alles wat spontaan opkwam: dag biodiversiteit.....
Hopelijk gaat er nog wel iets geplant worden, nu ziet het er eco-treurig uit.

11/6, **kruipertje** (Hordeum), Delfgauw, Bart Hendriks

11/6, **Oosterse morgenster** (tragopogon), Delfgauw, Bart Hendriks

12/6, **ooievaars**, Oorberlaan, Monster, Marian Langeveld

Een paar weken geleden zijn de **populieren** aan de Oorberlaan (grens Monster / Den Haag tegenover de watertoren van Monster) gekandelaberd.
Sinds gisteren (11 juni) 2 **ooievaars** gespot, die de ontwikkelingen in nieuwbouw wijk Westmade Noord overzien. Op de uitkijk naar rugstreepvaders?

14/6, ondergaande zon met nieuwe regenbuien op komst en vliegtuig strepen...!, Azielaan, Delft, richting Schipluiden, Lia Claus

12 juni, rouwkwikstaart op De Schoffel, Rijswijk

Van de zeldzame **rouwkwikstaart** broedt een paartje op Tuinvereniging De Schoffel aan de Lange Kleiweg in Rijswijk Zuid.

Jos op pad, week 24, Jos van Koppen

Deze week meegedaan met het team vissen in de buurt van de Kandelaarbrug/Zwethkade. We waren vijf man/mens sterk. Foto van de mededeelnemers bijgeleverd. Frank Herfs heeft waarschijnlijk al mededelingen aangeleverd. Ik doe er nog één bij: de larve van de **gegroeftde haarwaterroofkever**! Wat zijn er toch mooie namen.

De deelnemers

larve van gegroeftde haarwaterroofkever

Op het Van Weerden Poelmanpad zijn veel soorten in bloei te zien. **Teunisbloem, vijfvingerkruid, kruldistel, jakobskruiskruid, liguster, vlasbekje** – nu aan beide kanten van het fietspad – **knoopkruid, avondkoekoeksbloem, blaassilene, liggende klaver, beemdoeivaarsbek, bijvoet, luzerne, kruldistel, krulzuring, biggenkruid, klaproos, rolklaver**, ook nog 1 exemplaar van de **spanse weglak**.

theunisbloem

blaassilene

klaproos

Bij de sloot naast het bedrijventerrein Ypenburg, net voorbij het 'bos' van het ILSY-plantsoen, lag een **grote bonte specht**. Doodsoorzaak onbekend; hij/zij was zo te zien niet het slachtoffer van een roofvogel, er 'wandelden' een paar groene vliegen op. Ik kijk ook vaak op het kleine driehoekje dat begroeid is bij de oversteekplaats op het Brasserskadeviaduct tussen autoweg en fietspad. Daar bloeiden **witte honingklaver en bezemkruiskruid**. Op het talud van de Brasserskade richting A13 waren veel schermen van het **zevenblad** te zien. Dichter bij huis blijkt volgens validatie van waarneming.nl niet de kleine veldkers [zie vorige week], maar nu in bloei twee exemplaren **koriander** te staan.

grote bonte specht

koriander

rolklaver

Tot slot meld ik het uitkomen van eieren van de **nijlgans**: er zijn negen jonge gansjes die zwemmen in de vaart tussen Madoerastraat en Riouwstraat ; ze lopen over het gras, vergezeld van hun ouders. Niet alle eieren zijn uitgekomen.

nijlganzen met jongen

nestresten

De resten van het nest met nog een paar niet uitgekomen eieren – het wordt niet meer bebroed- en die zullen dus wel nooit uitkomen, de broedende nijlgans is dus niet verstoord en de locatie is onherkenbaar.

TERUGBLIK: Activiteiten

12 juni, excursie huismussen onder leiding van Aad van Uffelen

Deelnemers excursie (foto Anneke Luijten)

12 juni, paddenstoelenexcursie in Biesbush, Nootdorp

Geen berichten ontvangen

12 juni, Team Water

Er is bij de boomgaard Veelust naar het water gekeken; de zuidelijke sloot was bedroevend; de noordelijke sloot iets beter. Enkele soorten: Kaukasische dwerggrondel, gegroefde haarwagerroofkever, kleine modderkruiper, Amerikaanse vlokreeft, tiendoornige stekelbaars, rode Amerikaanse rivierkreeft, vetje, gewone pantserjuffer,

In de week van 12 juni: radio programma 5 Dagen in het teken van Lichtvervuiling.

Luister vanaf 4.28 minuten voor de aankondiging en op 15.40 minuten is Geert namens Natuurlijk Delfland aan het woord. Terugluisteren? [Klik hier](#)

12 juni, gierzwaluwen, Gierzwaluwgroep Westland.

Het is een rare week voor de gierzwaluwen-tellers. De gierzwaluwen lijken sinds 8 juni nu al een aantal dagen verdwenen. Er wordt niet meer op goothoogte rond "gegierd" rond de bekende hotspots, het is akelig rustig in de avondlucht. Vermoedelijk zijn ze door het rare weer veel verder weg aan het foerageren. 's-Avonds zagen we wel nog invliegers, maar die kwamen heel laat en gingen direct het nest in.

Een bijzondere situatie, die we nauwlettend in de gaten gaan houden, met name of dit van invloed is op de eventueel aanwezige jongen. Hans Verhagen

Groen licht voor het tracé Rijswijk – Leiden Warmteling

Op 12 juni 2024 hebben Provinciale Staten van Zuid-Holland het PIP en MER voor WarmtelinQ vastgesteld. Het PIP en de MER zijn hiermee definitief. Natuurlijk Delfland had mede namens KNNV Den Haag een zienswijze ingediend. De effecten op de natuurwaarden in de Parkloper in Pasgeld Rijswijk en in het moerasbos op de Gavi-kavel in Ypenburg (zie foto Huub van 't Hart) waren onduidelijk. Gevraagd was om de vaststelling van het PIP en MER uit te stellen totdat die duidelijkheid er zou komen. In de Nota van Antwoord is erkend

dat de gevolgen voor de natuur en de compensatie nog niet bepaald zijn.

Toegezegd is dat WarmtelinQ met Rijswijk en Den Haag overlegt over de inpassing van de leiding in de plannen die de gemeenten hebben voor Parkloper in Pasgeld en Moerasbos in de Gavi-kavel. Compensatie voor groen zal worden vastgelegd in de gemeentelijke omgevingsvergunningen die nog moeten worden aangevraagd. Huub van 't Hart

13 juni, bestuursvergadering, Melarium

De volgende projecten zijn goed gekeurd:

- Een tuin voor dieren bij de Dieren Opvang Centrum Westland in 's Gravenzande
- de cursus Natuur Totaal 2025, deze wordt in Westland georganiseerd.

14 juni, excursie gierzwaluwen Westland, Hans Verhagen

Niets ontvangen

14 juni, inventarisatie planten, Bleiswijkse zoom

Niets ontvangen

14 juni, Kinderboerderij Tanthof

Er is begonnen met het wieden en het knippen van de grasranden van het plantvak bij de entree van de Kinderboerderij. Er staat mooie pluimen tussen de planten waarvan we de meeste hebben laten staan; ze wuiven zo mooi in de wind. Achter het vak langs de slootkant stond een prachtige smeewortel. Zie de foto's.

Langs de sloot bij de entree

wilde marjolein

smeewortel

Na koffiepauze zijn richting het Bijeneiland en hebben weer flink wat riet weggehaald. Het bordje "Bijentuin" is inmiddels weer zichtbaar 😊 Tussen het riet lag een verlaten nest met lege eierschalen.

Wie weet welke (water)vogel hier heeft zitten broeden?

Van de week nog een keer naar het Bijeneiland om de strook die betegeld gaat worden nog verder leeg te maken; er moeten toch nog een paar planten wijken. Nicoline Veenendaal

Riet knippen

14 juni, team vissen, Ackersdijkse plassen

Dinsdagavond zijn we weer met een groepje van 5 schepnetvissers gaan scheppen in de ecologische sloot op Ackersdijk en daarna nog bij de Berkelse Zweth. De ecologische sloot ligt direct naast de boomgaard op Ackersdijk die Natuurlijk Delfland ook onderhoudt. Toen we aankwamen bij deze sloot bleek dat de sloot behoorlijk dichtgegroeid was met riet, watermunt en veel flap op het water. We hadden deze sloot dan ook uit gekozen omdat dit de ideale sloot was voor de grote modderkruiper. Deze hebben we nog nooit gevangen in deze regio en dat is ons deze avond óók niet gelukt. Wel vingen we ontzettend veel kleine modderkruipers, een paar zeeltjes en een snoekje. Daarnaast hadden we, als bijvangst, heel veel juveniele kleine watersalamanders, allemaal nog met uitwendige kieuwen.

snoek

kleine modderkruiper

Ackersdijk

Na deze eerste schepronde zijn we nog iets verder op gaan scheppen in de Berkelse Zweth. Hier vingen we wel veel juveniele visjes, maar deze waren nog zo klein dat ze bijna niet te determineren c.q. te fotograferen waren. Waarschijnlijk hebben we diverse soorten voorntjes, grondels, gibel en

enkele exotische grondels gevangen. Bovendien hebben we in een sloot aan de voet van de Berkelse Zweth nog tiendoornige stekelbaarzen gevangen. Op alle plekken vingen we daarnaast nog enorme hoeveelheden Amerikaanse rivierkreeften, wat een plaag. Al met al hebben we ca. 8 soorten gevangen, een zeer geslaagde schepavond ondanks de regen die we onverwacht over ons heen kregen. Frank Herfs

17 juni, paddenstoelenexcursie in Landgoed te Werve

Niets ontvangen.

Melarium ons clubhuis

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers Natuurlijk Delfland (1ste verdieping) en de Imkervereniging Delft (begane grond). Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijsseweg, Delft.

Voor verhuur voor groepen tot tien deelnemers neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 - 13 07 07 14, natuurlijkDelfland@knnv.nl.

[Klik hier voor meer informatie](#)

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan:

nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe

Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door de volgende personen

Ted Kruithof, verwerken van de inzendingen

Anna Kreffer, Soort van het Seizoen

Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen

En vele personen die in de bijdragen staan.

Het redactieadres is natuurlijkDelfland@knnv.nl zie ook het briefhoofd.

TIPS

Het verschil tussen de grote-, de bleke-en de ruige klaproos | Natuurpunt

Tja hoe zit dat ook alweer? [Klik hier](#)

Al ingezet voor sneller herkennen vleermuisgeluiden, NDFF

Hoe dan? [Klik hier](#)

Jan Ingen-Housz, de ontdekker van de fotosynthese

Nooit van gehoord? Dan [klik hier](#)

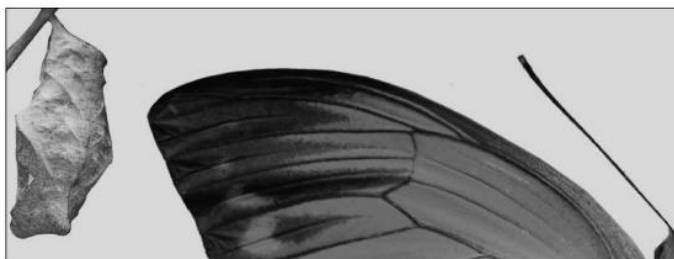
Slootkantbegroeiing behouden? laat staan die snor

[Klik hier](#)

Genetische codes van de es als kunstobject in museum Voorlinden

[Klik hier](#)

Bij ons kun je
je ontpoppen.

Tot iemand die van de natuur geniet, Of haar bestudeert en
beschermt. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl

Kijk voor de activiteiten in het hele kwartaal op onze site

Want het programma wordt regelmatig aangevuld.

[Klik hier](#)

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.

Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.

[INSCHRIJFFORMULIER](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.